

Interreg - IPA CBC
CCI 2014TC16I5CB006

Обука за млади претприемачи во туризмот

*Суштина на туристичкиот бизнис.
Фактори за успех во туризмот*

Проект „СТЕПС - Поддршка на претприемништвото и популаризирање на услугите во туризмот“, финансиран од Програмата за прекугранична соработка ИПА - Интеррег Бугарија - Македонија

Дефиниции на поимот "туризам"

- ❖ *туризмот* е движење на лица кои привремено се оддалечуваат од постојаното живеалиште за задоволување на витални и културни потреби или лични желби од различен вид (Моргенрот, 1927 година)
- ❖ *туризмот* опфаќа патувања извршени со цел одмор, уживање, службени и професионални активности или од други причини, во многу случаи по повод особени настани, при што отсуствува постојаното населување, а при службените патувања - и секојдневното одење до работното место (Борман, 1931 година)
- ❖ *туризмот* е збир од односи меѓу овој кој привремено престојува во некое место и оној кој живее во ова место (Гљуксман, 1935 година)
- ❖ *туризмот* е збир на сите феномени, организации и институции кои земаат учество за превезување, сместување и придружување на не-локални жители во испраќањето и примањето место како и меѓу нив и се на располагање при подолги патувања за задоволство и др. (Вагнер, 1970 година)

Дефиниции на поимот "Турист"

- ❖ *меѓународен турист* - лице кое патува за период од 24 или повеќе часа во странска земја. Тука се вклучуваат лица кои патуваат за одмор, задоволство, семејни причини, третман, спорт, бизнис и др. (Советот на Општеството на народите, 1937 година)
- ❖ *посетител* - човек кој живее во одредена земја кој патува до место во истата земја надвор од вообичаената за него средина за не повеќе од 12 месеци и чија главна цел на посета не е вршење на дејност за што прима плата од соодветната дестинација
- ❖ *меѓународен турист* - човек кој посетува држава, на која не е жител и е надвор од неговата вообичаена средина за не повеќе од 12 месеци и чија главна цел на посета не е вршење на дејност за која добива плата од посетената држава
- ❖ *Екскурзиант* - посетител чиј престој не надминува 24 часа, односно нереализира ноќевање во најпосетените дестинации. Посетителите за повеќе од 24 часа, кои поминуваат ноќта на брод, приклучени во пристаништето исто се класифицираат како посетители за еден ден, а не како туристи

Основни дефиниции според бугарскиот закон за туризам (1)

- ❖ *одржлив туризам* - секоја форма на развој, уред или туристичка активност која ги чува и штити долгорочно природните, културните и социјалните ресурси и придонесува за позитивен и урамнотежен начин за економскиот развој и благосостојба на луѓето кои живеат, работат или престојуваат во овие територии
- ❖ *туристичка дестинација* - регулиран збир од економски, социјални и културно-еколошки активности спроведени во туристички објекти со реални граници, со цел да се создаде, реализација и потрошувачка на стоки и услуги, формирајќи атрактивноста на туристичкиот производ (пакет) со одржлива конкурентност и ефикасност
- ❖ *угостителство* - обезбедување на сместување и други услуги согласно видот и категоријата на објектот
- ❖ *угостителство* - обезбедување на туристички услуги при специфични форми на услуги според видот на туристичкиот објект

Основни дефиниции според бугарскиот Закон за туризам (2)

- ❖ *Туроператорска активност* - организирање на групни и / или индивидуални туристички патувања со вкупна цена понудени за продажба, директно или преку туристички агент со цел туризам, рекреација, забава, бизнис, учество или посета на манифестации и настани со културен и опознавателен карактер на конгресни и деловни настани или со друга цел
- ❖ *туристички производ* - севкупност од специфични стопански дејности и природни и антропогени услови и ресурси во рамките на одредена територија понудени и консумираат од Туристот за време на неговото патување
- ❖ *основни туристички услуги* - сместување, исхрана и транспорт
- ❖ *дополнителни туристички услуги* - услуги поврзани со патувања, забава, настани и други настани со културен и опознавателен карактер, конгресни и деловни настани, спортско-анимирани и водноатракционни услуги, здравствени, спа и велнес услуги, користење на јаже линии, изнајмување на објекти плажа, ски опрема, возила и пловни средства за спорт, туризам и забава, услуги обезбедени од школи и клубови за танцување, јавање, едрење и други водени спортови, услуги обезбедени од ски училишта, и други понудени услуги и кои ги консумираат туристите за време на нивното патување и престој

Основни дефиниции според македонскиот Закон за туристичката дејност (1)

- ❖ *туристичка дејност* - организирање и вршење на туристички патувања до туристички места, семејни излети и други некомерцијални екскурзии и други туристички активности во земјата и странство, обезбедување на туристички информации, продажба и дејност на посредник при продажба на ресторантски и други туристички услуги, продажба и дејност на посредник при обезбедувањето на куќи, апартмани и соби на туристи, вршење на услуги од туристички водичи и други услуги.
- ❖ *други услуги* - севкупност од специфични стопански дејности и природни и антропогени услови и ресурси во продажба на билети за патување и осигурување на патници и туристи, туристичка промотивна активност, организирање на културни и спортски манифестации, размена на валута, изнајмување на автомобили или занает, продажба на сувенири, туристичка литература и други стоки, формирајќи туристички промет, билет за културни, спортски и други манифестации, плаќања за ТОТО, спортски прогнози, лотарии и т. н.
- ❖ *Извршители на туристичка дејност* - трговски фирми, самостојни дилери и поединци.
- ❖ *туристичко место* - претставува област или дестинација, која може да е посебно организациски функционална како туристичка област и располага со природни, културни, историски и други знаменитости од значење за туризмот, комунална, транспортна и туристичка инфраструктура, како и објекти и други објекти за сместување и престој на туристи

Основни дефиниции според македонскиот Закон за туристичката дејност (2)

- ❖ *Туристички пакет - договор* - претходно договорена комбинација од најмалку 2 од следните услуги, кои се продадени или се нудат за продажба, како вкупната услуга опфаќа повеќе од 24 часа или вклучува сместување со сместување и транспорт, или сместување и други туристички услуги надвор од сместување и превоз и кои претставуваат значителен дел од туристичкиот пакет.
- ❖ *Екскурзија / излет* - комбинација од најмалку две еднодневни услуги, која траат помалку од 24 часа и не вклучува ноќевање или сместување.
- ❖ *Туроператорска активност* - трговија со туристички услуги на големо од страна на туристички агенции, директно или индиректно преку други туристички агенции.
- ❖ *Организатор на патување* - вршител на туристичката дејност, кој организира туристички пакет и го продава директно или преку посредник.
- ❖ *посредник* - правно лице кое продава или нуди за купување туристички пакет кој е изготвен од организаторот на патувањето.
- ❖ *корисник* - клиент кој купува или се согласува да купи туристички пакет, или друго лице кое го купува пакетот името на основниот клиент, или лице на кое основниот клиент и другите купувачи ќе го обезбеди правото за користење на пакетот.

Фактори за успех во туризмот (1)

❖ Фактор бр. 1. Личните квалитети и способности на инвеститорот

- ❖ Верба во сопствените можности и идеи
- ❖ Способност за стратешко размислување
- ❖ Зголемени комуникациски и интерперсонални вештини
- ❖ Способност за справување со управувањето на промената
- ❖ Вештини за анализа и синтеза на информациите
- ❖ Вештини за решавање на проблеми и конфликтни ситуации
- ❖ Проектно размислување и вештина за управување со процеси
- ❖ Вештини за работа со модерните информатички и комуникациски технологии
- ❖ Способност за континуиран и професионален личен развој

Фактори за успех во туризмот (2)

- ❖ **Фактор бр.2. Разбирање на суштината и специфичностите на бизнисот во секторот "Туризам"**
- ❖ Оценката на корисниците за квалитетот на туристичкиот производ / услуга зависи од степенот до кој се задоволени нивните очекувања, што често се поврзува со елементи надвор од туристичкиот сектор
- ❖ Успехот на одредена бизнис идеја во голема мера зависи од разбирањето на инвеститорот за правилата на бизнисот и потребите на корисниците

Фактори за успех во туризмот (3)

- ❖ **фактор бр. 3. иновативност (иноваторство) на бизнис идејата**
  - ❖ Претприемништвото во највисок степен е креативно дело, кое секогаш содржи во себе нешто ново и различно
  - ❖ Еден претприемач мора да ги избере можно најиновативните, најкреативните идеи кои корисниците во даден регион се уште не ги знаат, но би сакале да ги пробаат

Фактори за успех во туризмот (4)

❖ Фактор бр.4. Квалитетот на бизнис идејата

Креирање / генерирање на квалитетни деловни идеи

Почетна проценка и избор на рационални идеи

Формирање на концепт за започнување сопствен бизнис

Конкретизирање на идејата преку развивање на проект и бизнис план за негова реализација

Фактори за успех во туризмот (5)

❖ Фактор бр 5. Правилната проценка и селекција на идеите

Критериуми за оценување:

- ❖ *согласност*
- ❖ *подобност*
- ❖ *удел шанса*
- ❖ *изводливост*
- ❖ *финансиско осигурување*
- ❖ *родот*
- ❖ *ризик*

Фактори за успех во туризмот (6)

❖ Фактор бр. 6. Стратегиско планирање пред реализацијата на одредена бизнис идеја во туризмот

Минимална содржина на стратешкиот бизнис план:

- ❖ *конкретни активности за постигнување на целите*
- ❖ *одговорни човечки ресурси за спроведување на активностите*
- ❖ *крајни рокови за имплементација*
- ❖ *начини и одговорности поврзани со известување на извршувањето*
- ❖ *индикатори за извршувањето*
- ❖ *финансиски пресметки и буџет*

Фактори за успех во туризмот (7)

❖ Фактор бр 7. Квалитетот на бизнис планот

Фактори за успех во туризмот (8)

❖ фактор бр. 8. Тим за реализација на бизнис идеите и можностите за соработка

Фактор бр. 9. Моментално следење на спроведувањето

Фактори за успех во туризмот (9)

- ❖ Фактор бр. 10. Поддршка од страна на блиски, пријатели, познаници
  - ❖ Нивните квалификации, вештини, идеи и искуства можат да ги дополнат знаењето, вештините и идеите на инвеститорот во една успешна соработка
  - ❖ Поддршката на блиските помага да се оценат можностите и да се направи прелиминарна проценка на реалната потреба од дадениот производ или услуга

